

ср ноя 2
Ф 24.

Баҳром Фирӯз

Х а қ и қ а т и
т а л х

Нависандан маҳбуби тоҷик Баҳром Фирӯз
кӯдаконро беҳад дӯст медошт. Худ тун кӯдак
дили софу бекина дошт. Беҳтарини ҳикоя, қисса
ва повести худро барои шумо эҷод кардааст. На-
висанда бармаҳал аз дунё рафта бошад ҳам,
сухани ғаззобу сеҳри қалам, мағрифату дониши
ӯ бо шумост.

Мисли Баҳром Фирӯз ҳаётро, инсонро дӯст
доред, эҳтиёт кунед.

Ҳамсари нависанда
САИДАНИССО

ср май 2
Ф-24

Баҳром Фирӯз

Муҳаммад
Муҳаммад

СЧ 78

Т

Ҳақиқати таъх

7-00

КИТОВРО ДАР МҲЛАТИ ҚАРДШУДА
БАРҒАРДОНЕД

10.03.09			
12.04.08.			
29/01 - 20/1			

МТ «Санадиора»

з саргузашти рӯзҳои бачагиам бисёр воқеахоро ҳикоя кардам, аммо ин ҳодисаро ҳаргиз ба ёд овардан наме-хоҳам. Вале чӣ кор кунам, ки он мудом дар нӯги забонам, шабу рӯз дар сарам ҷӯлидагеш, ҷӯлидагӣ. Аз афти кор, то онро нагӯям, маро аз ин шиканҷа ҳалосӣ нест. Агар гуф-танаш осон мебуд, кайҳо онро мегуфтам, лекин... Ҳар як кори чигил ана ҳамин хел «лекин» дорад. «Лекин»-и ин воқеа як сири намегуфтагӣ. Ҳар сире, ки онро ба кас гуф-тед, сир нест. Хуллас, имрӯз ман ин сирро гуфта, аз бори га-роне, ки қариб чоряк аср ба дӯши дили бечораам бардошта гаш-там, ҳалос мешавам. Хато ва гуноҳ, ҳаргиз вичдони одамиро осуда намегузорад: гӯй, барои чӣ руст мекунӣ гуфта, дилро ҳарошидагеш, ҳаро-шидагӣ. Ман аз гуфтани ҳақиқат, ҳарчанд ки бисёр талх аст, наметарсам ва шарм ҳам намекунам. Одати ман ҳамин аст: ҳама гапро бояд гӯям. Агар баъзе чизхоро нагӯям, он ҳам бесабаб не: ё ҳамон воқеа ба гуфтан намеарзад, яъне, ҳақиқати ба мардум нодаркор аст ва ё чунон ки Шайх Саъдӣ овардааст, ростӣ фитнаангез ва зарарноке, ки аз гуфтан ногуфтани он ав-ло. Қисса кӯтоҳ он саргузашти нохушамро мегӯям. Ба ҳар ҳол, он ба ман сабақи зиндагӣ гашта буд.

Аввал бояд гӯям, ки дадаам он солҳо ҳозира барин пири хушҳолу ҷақ-ҷақӣ набуданд. Ман агар дадаам гӯям, шумо як марди ҳода барин дарозу лоғар, чашмонаш дар косахона шиштагӣ, коркун, камгап ва хеле ҷиддию вазнин, ҳатто аз ҳад зиёд ҷиддиро пеши назар оред. Инро ба ман бачаҳо ҳам мегуфтанд. Онҳо ҳаминро ҳам таъна мекарданд: «Дадаат одами бад-ҷаҳл барин» мегуфтанд. Аммо ман нағз медонам, ки дадаам ҳеҷ гаҳ бад-ҷаҳл набуданд, фақат кам меҳандиданд, ҳатто ки қариб намехандиданд. Сабаби кам хандиданашонро худам ҳам намедонам. Балки солҳои баъди ҷанг талабот аз мардумон ҳамин хел буд, кӣ медонад? Барои намозу рӯза, барои хатна кардани бачаашон баъзеҳоро ҷазо медодаанд-ку! Тағоири оҷаамро барои он ҳабс карда будаанд, ки дар хонаашон китоби кӯҳнаро нигоҳ медоштаанд.

Он солҳо дадаам бегоҳӣ аз кори сахро димоғашон гирифтагӣ, ҳастаю шалпар меомаданд. Қавоқашонро накушода болои кундаи ҳезумкафонӣ амонат менишастанду як бор уф кашида мондагиашонро мебароварданд. То дӯғоб оварда додани оҷаам бо мо саволу ҷавоб карда, як-ду супориш медоданд. Баъди дӯғобро дам кашидан, каландашонро гирифта ба зами-ни рӯидаричаамон мерафтанд. Дар он ҷо то шом кор мекарданд. Оҷаам мегуфтанд, ки ҳамин як парча замини рӯидарича хонаводаи моро ба по-рост медорад. Албатта, ман он солҳо маънии ин гапро дуруст намефаҳми-дам.

Аслан, чандон хурд ҳам не, дувоздахсола будам. Ҳанӯз дуруст каланд зада натавонам ҳам, дигар корхоро нағз ўҳда мекардам: киштро об додан, ба молҳо алаф овардан, хошок даравидан, аз кӯҳ ҳезум овардан. Ҳатто ду-се бор додарам қати ба осӣёб ҷуворӣ бурда, орд карда омадам. Додарам – Салим он солҳо дар синфи сеюм меҳонд. Ман аълоҳон гуфта баъзан аз худ мерафт. Ҳар чизе биёранд, вай нағзашро мегирифт. Качу килеб сурат

мекашиду рассом мешавам, мегуфт. Доим дар кисааш ангишт ё бӯр, тах-тасангҳои сари рохро кажу маж хат кашида, пур мекард. Ҳатто сурати Алопарро дар санг оҳан қати канд, он сурат дигар намеравад. Баъди Алопарро аз даст доданамон Салим ҳар бор ҳамин суратро нишон дода, ба ҷароҳати дили ман намак мепошид.

Худи Салим бачаи бад не, аммо гоҳ-гоҳ зуъмию якравӣ дорад. Азбаски ӯ харобу лоғару рангпариди аст, очаам баъзан аз ман рустӣ ба вай саршир медихад. Гурбаи шум барин чанд бор аз хонаи дарун саршир хӯрда, лабонашро лесиди баромаданашро дидам. Бо вучуди ин, думчаи муруд барин ғардани бориқаш, каллаи ошқаду барин калонашро базӯр дошта истодааст. Амакам мегӯянд, ки биниашро кашӣ, ҷонаш мебарояд. Қувваташ нест: пуф кунед, меғалтад.

Рӯзе ману Салим ба кӯҳ барои ҳезум рафтем. Аз хонаи мо кӯҳ дур не, агар пиёда, бебор равед, яксоата роҳ аст. Сагчаамон Алопар ҳам афтону ҳезон аз кафоямон рафт. Сагча ҳанӯз хурд буд – думоҳа ё семоҳа. Вақти

таваллуди онро намедонем, чунки мо онро аз лойхандаки кафои идораи колхоз ёфтем. Чунон ба лой ҷӯлидагӣ буд, ки ҷӣ махлуқ будани онро доништа намешуд. Ҳамсоёмон Гулсумхола онро «бачаи шағол барин» гуфтанду оҷаам ҳам ба фикри он кас шарик гаштанд:

–Аз кадом гур ёфтӣ, гӯрков? Охир ин шағол...

–Ман не, Салим ёфт, сонӣ ман даромада гирифтам, – аз эҳтиёт ба ин гуноҳ шарик будани додарамро гӯшзад кардам. Кӣ медонад, кор оқибат ҷӣ ранг мегирад? Баногоҳ ягон гап хезад, гуноҳро тақсим кардан хуб аст. Аълохонӣ ва нимҷонии Салимро дар назар дошта, ҷазоро сабуктар мекунамд ва ё тамоман мебахшанд.

–Агар ин бачаи шағол бошад, шаб очааш кофта мебиёду якта ҳам мург намонанд, – тарсонданд очаам. Баъд ба ҷонвари дир-дир ларзида истодагӣ раҳмашон омад магар, ки гуфтанд: –Ба пеши бобот бар, ку бинанд, чӣ махлуқ аст. Холаи Гулсум бачаи шағол гуфтанд, гӯй.

Ман он ҷонварро бардошта, ба тарафи ҳавлии бобоям давидам. Салим аз қафоям метохт. Ҳавлии бобоям дур не, дар он дасти сой, пеши замини рӯидаричаамон.

Бобоям дар офтобрӯ чӯли харашонро дӯхта менишастанд. Он кас ҷонвари ёфтагиамонро пасу пеш гардонда диданду гуфтанд:

–Кучукбача-ку.

–Ура, кучукбача! –Ман онро гирифта сӯи ҳавлиамон тохтам.

Салим бо фиғону хаёху аз қафо омад, ки сағча азони вай аст, чунки онро вай ёфт. Мо аз ин хусус зуд ба сари муросо омадем: сағча аз ҳардуюмон. Медонистем, ки аздусар онро ду ҳис карда намешавад ва ягонтамон аз он даст намекашем. Қое, ки ба ғайр аз муросо диғар чора нест, талош бефоида буданашро мо нағз медонистем.

Сағбачаро дарҳол шушта пок-покиза кардем. Ало будаст, Алопар ном додем. Қонвар аз гушнагӣ қариб ба мурдан расидаст. Мо аз лойдон гирифта ҷои он, ки хӯрокаш диҳем, ба муқаррар кардани зоту зурриёти он машғул будем. Бечора чунон ба ширу нон дарафтод, ки...

Баъд барои Алопар дар ҳавлӣ аз сангу лой хонача сохта, ба тағаш пахоли мулоим андохтему аз болои пахол як порча пӯстаккӯҳна партофтем.

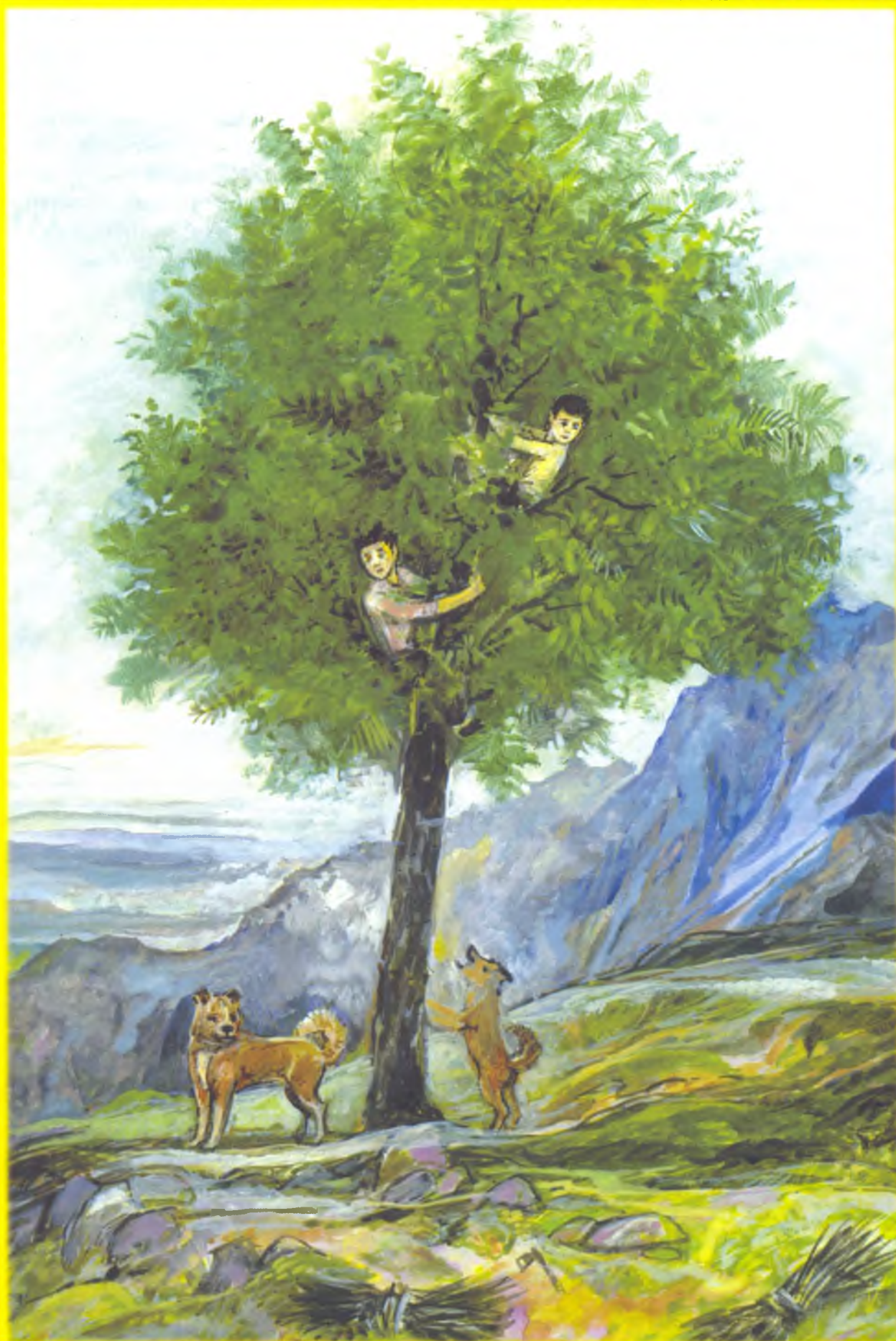
Ману Салим ба кучо равем, чӣ кор кунем, Алопар ҳамроҳ буд. Аф-тону хезон мерафт, агар бишинем, мешишт, тозем, метохт, баъзан аз ягон чиз хурсанд, баъзан аз рӯбарушавӣ бо ягон ҳайвон дар тарсу харос. Ҳамроҳи мо Алопар ҳам кам-кам калон мешуд.

Як моҳ нагузашта вай одамони атрофамонро аз бегонагон фарқ мекард. Агар аз ҳамсоёхо касе ё хешу табори наздик ба ҳавлӣ дароянд, як-ду бор аккос зада, моро хабардор мекарду бас. Не, агар ягон одами бегона ё ба вай ношинос дарояд, то аз хона баромада «хап шав» нагӯем, ором намешуд. Алопар ҳатто молҳои моро аз моли бегона фарқ мекард. Ҳар бегоҳӣ чун рама омад, модагов ва чор бузи мо чудо шуда ба ҳавлӣ медаромаду моли сиёҳ ба сари мехаш, моли реза ба қӯтанча мерафт.

Агар ягонта мол қоидаро вайрон карда, ба тарафи дархона ва гӯшаи ниҳолу гулзор гузаштанӣ шавад, Алопар валвала сар мекард. Махсусан, агар ба ҳавлӣ моли бегонае дарояд, то онро аз дарвоза берун наронад, Алопар ором намегашт. Аккосзанон, баъзан тарсону ҳаросон аз қафои он мол метохт, таҳдид мекард, зорӣ менамуд, то ки зудтар аз ҳавлӣ барояд. Шаби аввали як сар гӯсфанди ҳисорӣ хариданамон саги бечора шаби дароз хоб накард, хавотир буд. Гумонаш, ин моли бегона моро фиреб дода ба ҳавлӣ даромадасту қасде дорад, нимишаб ё вақти сахар, хангоми хоби гафлати мо ягон нобакорие карданист.

Алопар ба очаам багоят маъкул афтода буд. Хусусан, баъди як воқеа ғамхории он кас ба сагча афзуд, ҷонвараки дастнигарро назарашон гирифт ва ҳароина ҷонибдорӣ мекарданд. Воқеа ин тавр рух зад: он солҳо дар деҳаи мо на электр буду на яхдон. Мо ҳатто номи яхдонро на шунида будем. Не, хато кардам, бибиам ҳикоя карда буданд, ки пеш аз инкилоб ва колхозӣ дар деҳа баъзе давлатмандон ва ҳалвопазон таҳхонаи чуқури зеризаминӣ кофта, зимистон дар он барфро ғун мекардаанду аз болояш хок мепошидаанд. Он барф дар тобистон кам-кам об шавад ҳам, адо намегаштаст. Таҳхонаи барфдор вазифаи яхдонро адо мекардаст. Ба гайр аз ин, дар саратон аз барфи он яхобу яхмос, ҳалвои нишаста месохтаанд... Сари суҳанам чӣ буд?.. Ҳа, дар деҳаи мо он солҳо на яхдон буду на электр. Дӯкони гӯштфурӯшӣ ҳам набуд. Одати мардуми мо чунин аст: ҳар хонавода ягон буз ё гӯсфандашро кушта, гӯшти онро хушк карда мегираду муддатҳо воситаи дегҷӯшӣ месозад. Очаам барои дам наоварда хушк шудани гӯшт онро намак зада, шабҳо шаддавор ба ҷӯб мегузаронданду дар шамолгаҳ меовехтанд... Шабе аз шамоли саҳт як лаҳти калони гӯшт канда гашта ба замин афтодаст. Алопар то сахар дар сари он пораи гӯшти ба замин афтодагӣ посбонӣ карда, гурбаҳоро раҳ надодаст. Сахар очаам аз хоб хезанд, Алопар дар назди гӯшти афтодагӣ фукаш ба рӯи ду пояш, аз гӯшт чашм нақанда менишаста. Очаамро дида, ба назди он кас тохтаст, баъд гишингос зада боз ба сари гӯшт рафта воқеаро фаҳмондаст. Аз таҷрибаи солҳои дароз мо медонистем, ки агар Алопар набошад, аз гӯшти ба замин афтодагӣ ному нишон наемонд. Ҳатто баъзе гурбаҳои ганда ҷаҳида гӯштро аз тор гирифта мебурданд.

Алопар саги боақл буд, аммо ман беақлӣ карда онро аз даст додам. Аслан, аз даст доданам беақлӣ не, баръакс, пионер бояд ки айнан ҳамин хел амал кунад, меғӯянд муаллимон. Хайр, ростӣ гап, андаке аз ман ҳам гузашт... Барои ин то ҳол вичдонам маро гоҳу бегоҳ дар шиканча гирифта, азоб медиҳад. Ман дигар саг напарвардам. Сагу сагбача гӯянд, Алопар ба ёдам мерасаду дар як дам вучудам таб мебарорад.

Ҳамон рӯз ману Салим аргамчину табарча гирифтему ба кӯҳ ҳезумкунӣ рафтем. Алопар ҳам ҳамроҳ буд. Мо ду пуштора ҳезуми хушкро баста, акнун ба роҳ медаромадем, ки аз пушти ёлаи кӯҳ рамаи колхоз баромаду ду саги хирс барин барзангӣ аккосзанон ба сӯй мо тохтанд. Аз тарс саросема ҳар ду ҳам ба як дарахти арча баромадаем. Бечора Алопар дар беҳи дарахт тарсону ларзон, бечуръатона ак-ак карда, он ду балоро пешвоз гирифт. Мо бо доду фарёд ҷӯпонро ба ёрӣ ҷеғ задем.

Сағҳои рама бо фукҳои гафсу ваҳмангези худ Алопарро бӯй-бӯй карда диданду аз афти кор, боварӣ пайдо карданд, ки ин ҷонварак аз авлоди гург ё шағол не, бо он шӯхию бозӣ оғоз намуданд. Аз ҳаракатҳои маълум буд, ки Алопари шӯр чандон рағбати бозӣ надошт ва аз ҳазлу шӯхҳои онҳо метарсид, илоҷе ёфта канортар гурехтан мехост, аммо он ду хирси барзангӣ ду-се ҳаллос зада, сари роҳи вайро мегирифтанд.

Хайрият, чӯпон расида омаду сағхоро аз сари мо дур андохт. Ману Салим аз дарахт фуromaдем.

—Ягон дуогӯятон аз тахи дил дуо мекардаст... Ба шарофати дуо... ин арча будаст, — изҳори мамнунӣ кард чӯпони якдаста.

Бинии ин марди навчаи сурхрӯ айнан ба мисли минқори уқоб хамидагӣ буд.

—Набошад, исқотҳо нагазанд ҳам, сахт метарсонданд.

—Барои чӣ нагазанд, мегазанд, — гуфт Салим, ки ашки чашмаш ханӯз хушк нашуда буд. Ман акнун пай бурдам, ки хангоми ҳамлаи сагон вай фарёд зада гирифта будаст — Бачара намегазад. Агар худат кордор шавӣ, гапи дигар ё ба мол расӣ... — чашми чӯпон ба Алопар афтоду онро бах-бах гуфта доштанӣ шуд, аммо сағбача нияти ўро пай бурду дур гурехт.

—Ўг зан, сагата як биам, — хоҳиш кард вай. Баъд гуфт: —Зотӣ барин.

Ман Алопарро доштам. Вай дандонҳояшро гиз карда, таҳдидкорона ар-ар мекарду чӯпонро наздик омадан намеронд. Аммо даҳмарда ба вай эътиное накарда чанг заду аз ёли Алопар бардошт. Сагча гишингос заду бо ғазаб ба чӯпон дарафтод ва аз чанги ў раҳой ёфта онсӯтар гурехт. Баъд ҳимоятчӯна ба назди Салим рафту кинахоҳона ба тарафи чӯпон ак-ак задан гирифт.

—Сағбачаро ба мо те, пеши сағҳои мо калон шавад, — гуфт чӯпон ба ман хитобан бо як оҳанги омирона.

—Худамон ҳам калон мекунем, — гуфтам ман бепарво ва ба содадилии чӯпон дар дилам ханидам.

—Ҳайф мекунӣ. Саг—саги рама. Миёни мардум вайрон мешавад. Ма,— ў як панҷохсӯмаи сабзро аз кисабағалаш бароварда ба ман дароз кард.

—Не-е, даркор не, — гуфтам ман хичолат кашида. Ба ман чунин намуд, ки панҷохсӯмаро дида, чашмам сиёҳӣ зад. Ташвишомез ба рӯи Салим нигаристам. Вай гаранг барин ба даҳони боз ба чӯпон менигарист.

—Гир. Ту боз дигараша меёбӣ. Дар қишлоқ чӣ пур, сағбача пур. Ина ба рамаи колхоз те. Ту пионер-ку!.. Шарм намедорӣ?

—Не, ман ба шумо дигараша оварда медиҳам,—бе қатъият сухан гуфтаниамро худам ҳам ҳис кардам. Ба панҷохсӯма дилам кашол буд, ҳатто метарсидам, ки чӯпон мабодо аз нияташ ғашта, онро ба кисааш андозад.

—Ана, ма, гир... Инаш барои додариат, — чӯпон ин дафъа аз чайбаш як сисӯмии сурхи шараққосиро бароварда ҳамроҳи он панҷохсӯмӣ ба кисаи ман андохт. Дигар эътироз баён накардам. — Бихез, ту дор, ман баста мегирам. Пионер бояд ки ғамхори моли давлат бошад...

Ман Алопарро доштам. Чӯпон чолокона бо чилбур онро басту ба фукаш ҳалқа гузаронд. Сипас, ба тапар-тапару гишинг-ғишинги сағбача эътиборе надода бардошта бурд.

Сагча чунон вовайло бардошт, чӯпон чингос зада аз мо мадад ме-хост, ки ман тоб оварда натавониста, рӯямро гардондаму хостам гӯшамро ба қарӣ занам, аммо муяссар намегашт. Зории Алопар аз дуродур ҳам ба гӯшам мерасид.

Фарёди имдодхоҳонаи он, аз миён солҳо гузашта бошад ҳам, то ҳол дар гӯши ман садо медиҳад ва диламро мефишорад.

Ман он рӯз аз ин муомила хурсанд будам. Ҳазл не, ҳаштод сӯм-а! Албатта, пули он солҳо беқурб буд, аммо дадаам рӯзҳои ид ҳам идипули гуён ба мо ин хел пули калон надодаанд.

Ба роҳ афтодему дарҳол бо Салим пулро таксим кардем. Ба вай – сисӯмии сурх, ба ман – панҷохсӯмии сабз, рангаш қурбоқкаи нақшин барин. Мо ба ин пулҳо чиҳо хариданамонро ҳам маслиҳат кардем.

–Аттор ояд, ман чангаки моҳидорӣ меҳарам. Боз аз шофирҳо якта гупсари резинӣ меҳарам. Сонӣ, дам мекунаму ба оби сой партофта, ба болояш савор то худӣ ҳавзи Ҷонварсӯз меравам, – гуфтам ман.

–Не, ман ба ин пул калами ранга меҳарам. Сонӣ, чунон суратҳое кашам, ки даҳоната кушода монӣ! – нияташро изҳор кард Салим.

Вай сисӯмии сурх дар даст, гоҳ онро аз чашмаш дур, гоҳе наздик оварда менигарист, баъд ба монанди байрақ ба сараш баланд мебардошт.

–Ман савори гупсари резинӣ ба осие ҳам меравам, ба ҳезум ҳам.

– Ҳой каллагаранг, чӣ хел аз поён ба боло меравӣ? Оби сой ба поён мебарату сонӣ аз обпар чунон гирифта мезанад, ки хари бобом барин парча-парча мешавӣ!..

Ба пули Алопар чиҳо хариданамонро раҳорах расо муҳокима кардем, аммо ин гуфтугузор ҳеҷ ба диламон намезад.

Ҳамин ки ба ҳавлӣ наздик расидем, диламонро як хавфи номаълум оҳиста-оҳиста туман барин зер кардан гирифт. Аз вачҳи Алопар як таърифи диламон торик буд.

– Алопара ба чӯпон доданата агар дадаам фаҳманд, тура мекушанд! Оқибат Салим худдорӣ карда натавонисту бугзи дилашро кушод.

– Барои чӣ? Мо барои рамаи колхоз додем! Чӯпон гуфт-ку агар дар рама калон шавад, саги ҳақиқӣ мешавад... Мумкин Алопарӣ мо ягон вақт рамаро аз ҳамлаи гургон халос кунаду сонӣ... сонӣ ном барорад. «Ин саг аз кучо?» – гуфта пурсанд, номи моро мегӯянд. Сонӣ Раис-бобо мумкин ба мо таърифнома диҳанд. Ба мактаб омада, дар пеши саф... Ин кори ҳазл не. Лекин ҳозир ин сира бояд ба касе нагӯем.

– Ту ба чӯпон гуфти, ки сагча аз ҳардуямон?

– Ҳа... Худат дидӣ, ба ҳардуямон пул дод-ку!

– Хайр, агар ин хел бошад, барои чӣ пула ба кисаи ту андохт?

– Ҳамту, андохт-дия. Сонӣ, ҳар ду тақсим мекунанд гуфта...

Аз он ки Алопар рамаи колхозро посбонӣ мекунад, Салим ҳам ба вачд омад. Вай чунон ба ин гап часпида гирифт, ки тайёр буд ҳозир рафта аз дадаам барои ин корамон шодиёна гирад.

– Лекин ҳушёр шав, мабодо аз даҳонат барояд... Дадаам ин гапҳоро нагз намебинанд. Ҳозир дар ин хусус гап намезанем. Агар пурсанд, мегӯем, ки аз паси мо ба кӯҳ рафт, сонӣ чӯпон дошта гирифтӯ ина барои рама диҳед, гуфт, додем, мегӯем. Пул гирифтем нагӯӣ, чанг мекунанд. Агар надихед, шуморо аз пионерӣ мебароранд гуфт, мегӯем.

Салим розӣ шуд.

Аз вачҳи пул табъам ночноғ буд. Пушаймон будам, ки чаро пули чӯпонро гирифтам. Хоҳ-нохоҳ агар рӯзе дадаам фаҳманд, чанг мекунанд.

Дар ҳавлӣ аз наомадани Алопар аз ҳама пеш биби пир хабардор гаштанд. Сонӣ очаам пурсиданд. Мо воқеаро, чунон ки маслиҳат карда будем, гуфтем. Очаам бо қаҳр даст афшонданду рафтанд. Ман ба рӯи бибиам нигариста, дараҷаи гуноҳамро фаҳмидан хостам, аммо фикри он касро ҳаргиз дониста намешавад: ягон очинги рӯяшон намечунбад.

Ман андаке хотирчамъ гаштам. Баъзан калонсолонро фаҳмида намешавад: барои арзан барин гуноҳатон заминро осмонро ба ҳам мезананду аз гуноҳи калон чашм мепӯшанд. Шояд, аҷаб не, дадаам аз ин кори мо хурсанд бошанд?.. Ё мумкин қаҳрашон омадагисту лекин ба хотири Раис-бобо моро чанг накардагистанд? Раис-бобо агар фаҳманд, ки барои сагча моро чанг кардаанд, мегӯянд-дия: «Барои моли колхоз як кучукчаатро дарег дошти?! Одамон дар чанг чон дода, хун рехтанд...».

Аз байн як моҳ гузашт. Дили ман тамом таскин ёфт. Аммо ногоҳ Салим корро расво кард.

Ҳамон рӯз ман таъинот гирифтам ба осиеб як ҷувол ҷуворӣ бурда, орд карда биёрам. Ба Салим фармуданд, ки барои молҳо аз лаби сойҳо алаф даравида орад. Дадаам сахарӣ супориш доданду ба кор рафтанд. Бобояму очаам ҷуволӣ ҷуворино ба ҳар бор карда доданд. Ман ба болои бор савора ба роҳ афтодам. Салим «ман ҳам ба осиеб меравам» гуфта хархаша кард. Очаам розӣ нашуданд. Салим гишингос зада аз паси ҳар равон гашт. Сонӣ аз думи ҳайвон саҳт дошта кашида истоду нагузошт, ки ҳар раҳ гардад. «Сар те» гӯям, сар надод. Дар дастам химчаи тар буд, дарозу бориқ, саҳл ба сараш расондам ё не, вай аз алам мушт барин санга аз замин бардошту ба сари ман зад. Хун чашма барин

чорӣ шуд. Очаам тохта омада маро аз хар фуруварданду ба хона бурда хобонданд, ба чароҳат зуд намад сӯхта зер карданд.

Салим ба ким-кучое гурехта рафту бо ҳамин то ба шом гум шуд.

Дадаам аз кор омаданду воқеаро фаҳмида, пеш аз он ки ба сари полез раванд, ба боми зинхона баромада Салимро ҷег заданд:

–Салим!.. Ҳой Салим!.. Салим!..

Дар ин хел мавридҳо овози дадаам монанди раъд гулдуррос мезад ва аз тарафи сой акси садо меод. Фурсате нагузашта Салим пайдо шуд.

–Ҳозир чазоята мебинӣ! – гуфтам ҳамчун мазлуми адолатхоҳ бо андаке овози озурда. Вай аз замин чашм набардошта омаду дар рӯ ба рӯи дадаам гунаҳкорона истод. Дадаам хомӯш ба сар то пой вай нигариста, барои бетамизиаи ҷавоб талаб доштанд. Аммо Салим гардани дарозаша ба дарун кашида хомӯш буд. Ҷазои ҳасадхӯр ва нобинам ана ҳамин гуён, дар дил шодӣ кардам.

–Ҳа, гап зан! – дадаам суҳанашонро аз зиҳи дандон бароварда, бо газаб ба тарафи вай як қадам монданд.

Дадаам моро назананд ҳам, чунин вачоҳаташон басанда буд, ки дигар он номаъкулиро такрор накунем.

–Вай... вай Алопара...а-а, ба ҷӯпон фуруҳт, пулаша гирифта... – ногаҳон канда-канда эълон кард Салим.

Нафаси ман ба дарун заду на ба рӯи дадаам нигаристам, на ба тарафи Салими хоин.

–А-а? – дубора пурсиданд дадаам.

–Ҷӯпон аввал панҷох сӯм дод... сонӣ... сонӣ боз... сӣ сӯм... Салим суҳанашро ба поён нарасонда «ҳаққашро» бигирифт. Аз падар як торсакии обдор хӯрданаширо ба гумонам ҳудаш ҳам нафаҳмида монд.

–Нокас!.. Дар зоти мо игвогар набуд, ту аз кучо ин «хунарро» ёд гирифтӣ?!

Салим бо ғигон аз ҳавлӣ берун рафт.

–Ҷӯпон... ҷӯпон... гуфт, ки... ту чи хел пионерӣ... ин сагча а-а... барои рамаи колхоз...

Ман худро сафед кардан хостам, вале падар гӯш кардан нахостанд.

–Ночинс!.. Гум шав, афтата набинам!.. Агар дӯстатро фуруҳта бошӣ, ягон рӯз модаратро ҳам мефурушӣ!..

Падар ба рӯи ман чунон бо қаҳру нафрат нигаристанд, ки агар ин лаҳза замини зери поям қафад, рост худро ба роғи он меандохтам. Хурмати нон, қасам ба ҷони ҷавонам, агар як не, даҳ торсаки зананд, аз ин хел нигаристанашон сад раҳ авлотар буд. Чунин нигоҳи падарро ман дигар ҳаргиз надидам. То ба ҳол, агар нигоҳи ҳамон рӯзинаи он касро ба хотир оварам, баданам вичиррос мезанад.

Баъд аз ин воқеа ман як ҳақиқати одиро дарк кардам: табоҳкорию бо нияти нек пардапӯш кардан кори беҳуда будаст. Аз ин мебарояд, онҳое, ки мулкери хароб карда, мо онро начот додем, мегӯянд, як рӯз не, як рӯз рӯсияҳӣ мекашанд.

6478
TJ 7/78

КИТОБРО ДАР МУҲЛАТИ ҚАЙДШУДА
БАҲАРОДОНЕД

УТТ «Саводнора»

Баҳром ФИРЎЗ
«Ҳақиқати талх»
(Ҳикоя)

Душанбе, ТҒД «Истиқбол», 2008с,
хиябони Саъдии Шерозӣ, 16.

Муассис ва муҳаррир: Латофати Кенча
Мусаввир: Абдусалом Абдуллоев
Ороиш: Римма Полухина
Веростор: Комрон Раҳмонзод
Мусаххех: Ганчина Муллоҷонова

Ба чоп супурда шуд 25.12.2007с. Имзо шуд 05.01.2008с.
Андозаи 60x84 $\frac{1}{8}$ Чузӣи чопию ҳисобӣ 3,5. Теъдод 5000.
Нархаи шартномавӣ:

Дар интишороти «Мега» (Туркиё) чоп шудааст.

978-99947-53-13-0

9 789994 753130